

5. 01. 2021 Primorske novice

Stran/Termin: 17

Naslov: Kljub omejitvam ostajata čar in upornost umetnosti

Naklada: 21.000,00

Avtor: Maja Pertič Gombač, Andraž Gombač

Površina/Trajanje: 601,57

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: POROČILO

Gesla: IZIS FESTIVAL

KULTURA 2020 • Za kulturo in eksistenco ustvarjalcev porazno leto ni ustavilo ustvarjalnosti

Kljub omejitvam ostajata čar in upornost umetnosti neomejena

V zadnjih dneh minulega leta smo povzemali (ne)kulturno politiko, ki je svoje varovance v dobi, neprijazni do marsikoga, večkrat pustila na cedilu, novo pa začnimo pozitivno: s čestitko vsem, ki so ohranjali ustvarjalnost, neupogljivost in vero v umetnost. Ta tudi v težkih trenutkih samoizolacije lajša tesnobo in vrača upanje. Nanizamo lahko samo nekaj dosežkov in presežkov, še zdaleč ne vseh.

• **MAJA PERTIČ GOMBAČ**
ANDRAŽ GOMBAČ

Odri ostajajo zapečateni. Najkrajšo so minulo leto potegnili umetniki, ki potrebujejo občinstvo, takojšen odziv gledalcev. Med prvimi so se morali nastopom odreči glasbeniki in prvi so se preselili na virtualne odre, v spletno okolje, kjer skušajo ohraniti stik s poslušalci. Lani so organizatorji na več spletnih koncertov povabili istrskega kantavtorja **Rudija Bučarja**, ki je v nezavidljivem času izdal ploščo s pomenljivim naslovom *Kambjale so čase* in se na silvestrovo oglasil še iz Cankarjevega doma.

Med najbolj iskanimi skupinami je **Širom**, ki je v začetku leta navdušila do-

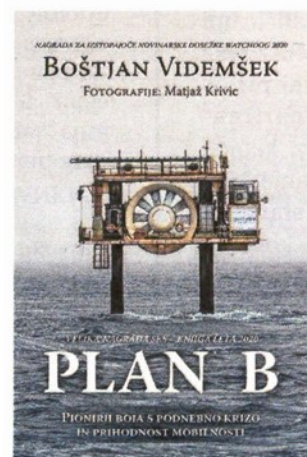

Modra ptica za Skrivno društvo KRVZ Simone Semenič

mačo in mednarodno javnost s ploščo *Svet, ki speče konju cvet*. Po krajši evropski turneji, zaznamovani z zapiranjem meja zaradi covid-19, je trio spomladi odigral tudi enega prvih *Streamov* iz Kina Šiška, spletnih prenosov z možnostjo udeležbe občinstva in vstopnino, ki jo počasi uvajajo povsod, kjer se zavedajo, da umetnost ne sme biti brezplačna.

Gledališča ni mogoče stlačiti v zaslon

Stroge omejitve so hudo prizadele gledališko ustvarjalnost, v kateri brez živega stika igralcev in gledalcev ne gre. Med aprilskim in je sen-skim iskanjem zasilnega zavetja na spletu se je vendar zvrstilo nekaj pravih pred-

Plan B Boštjana Videmška so razglasili za knjigo leta 2020.

stav pred sicer razredčenim in zamaskiranim občinstvom, tudi v tržaškem, novogoriškem in koprskem gledališču. Še več, na 27. Primorskem poletnem festivalu (PPF), ki je julija in avgusta pod streho Gledališča Koper povezoval vse štiri obmorske občine, je trem primorskim teatrom z gosti uspelo izpeljati premiero velike koprodukcije glasbene predstave *Stoletje mjuzikla*. Z jesenjo pa so se razmere spet zaostrele in - če se v neprijaznih časih smemo poigrati z besedami - premierno smo doživeli najbolj neobičajno premiero: na malem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica so otrokom namenjeno predstavo *Janko in Metka* igrali pred prazno dvorano, spremljali smo jo lahko le iz svojih domov, prek spleta. In spet se je izkazalo: gledališče je preveliko, da bi ga bilo mogoče stlačiti na zaslon.

Obiskovalci pred okni

Galerije in muzeje so odloki odpirali in zapirali, pa znova odpirali in zapirali. Tudi razstave so zlasti v drugem valu marsikdaj postale vir-

tualne, nekatere si je bilo mogoče ogledati le v izložbah galerij, denimo projekcijo risb **Vesne Bukovec** *Ženske prihajajo* v goriški galeriji Gong. Posebej bridki pa so občutki tistih ustvarjalcev, katerih razstave so sicer postavili, a jih zaradi ukrepov niso mogli predstaviti javnosti; eden teh je primorski slikar **Joso Knez**, ki se je po letih delovanja prvič predstavil pod okriljem Obalnih galerij v koprski Loži. A na koncu le virtualno.

Nikakor pa ne gre spremljati odprtja novega prizorišča v nekdanjem koprskem skladišču Libertas, kjer je mlada ekipa festivala **IZIS** postavila izzivalno razstavo ameriškega ustvarjalca **Brada Downeya** *Fuck Off Illusion*. S svežim pristopom na temelju večletnega vztrajnega optimizma - podobno kakor ekipa Pixxel-pointa na Goriškem - so odprli vrata novim ustvarjalnim pogledom in potem.

Virtualnega branja ni

Knjig, ki bi jih bilo vredno v letu nerazumno dolgo zaprtih knjigarn tu nanizati, je veliko. Mirne vesti pa lahko

vsakemu priporočamo "mladinski" roman *Skrivno društvo KRVZ* Ajdovke **Simone Semenič**, sicer uspešne dramatičarke, ki je zanj prejela nagrado modra ptica. Nujno čtivo je tudi knjiga leta po izboru obiskovalcev letos zgolj spletne Slovenskega knjižnega sejma *Plan B* **Boštjana Videmška**, ki v boju s podnebnimi spremembami vli-va upanje, a obenem svari, da je čas za ukrepanje - zdaj!

Med presenečenji leta je tudi prvenec *Norci pomorci* Izolana **Gorana Vukšića** - **Goga**. Prvenec mlade Koprčanke **Selme Skenderović**, ki je na Festivalu mlade literature Urška za drzno in kritično pisavo prejela naziv uršuljanka leta 2020, pa naj bi dočakali še letos.

Filmi čakajo na platna

Za hip odmislimo blokado filmske produkcije in sredstev, ki so se za Slovenski filmski center sprostila prav na silvestrovo. Tudi kinodvorane ostajajo zaprte, filmi se selijo na spletne platforme. Med tistimi, ki smo jih ujeli v živo in jih je vredno odnesti s seboj v še sveže

leto, je tako *Ne pozabi dihati* Tržaškega režiserja **Martina Turka**, prejemnik vesne za celovečerec letošnjega (v Ljubljano in na splet preseljenega) Festivala slovenskega filma, kakor tudi dokumentarni film *Videti El Aaiún* režiserja **Erika Valenčiča** o boju Saharavijcev za priznanje Zahodne Sahare. V sežanskem Kosovelovem domu ga je v družbi sodelavcev, tudi fotograf **Armeta Hodaliča** in **Katje Bidovec**, predstavil tik pred novim jesenskim zaprtjem kinematografov in presunil z zgodbo o ljudstvu, ki se že skoraj pol stoletja bori za obljubljeno mednarodno priznanje, ob katerem ne smemo ostati ravnodušni.

Koronaumetnost

Čas epidemije je navdihnil tudi več umetniških del, tako likovnih, glasbenih kakor literarnih. Koronaumetnost cveti. Med prvimi se je oglasila skupina znanih glasbenikov, zbrana pod imenom **Čreda**, s skladbo *Kdor ne dela, naj ne je*, za katero je besedilo in glasbo napisal **Boštjan Narat**. Himna ponizane kulture žal še ostaja aktualna. *

FOTO: MAJA PERTIČ GOMBAC

Koncerti na spletu od doma - med najpogostejšimi Rudi Bučar

Film Martina Turka Ne pozabi dihati je osvojil dve vesni.

FOTO: TINO KRATOCHVIL

Stoletje mjuzikla je na Primorskem poletnem festivalu združilo vsa tri primorska gledališča.

FOTO: DAVID LOTRIČ BANOVIČ

Razstava Fuck Off Illusion je odprla novo razstavišče v nekdanjem skladišču soli Libertas v Kopru.